

Úskalí her ze současnosti

Divadlo Petra Bezruče v Ostravě hraje v současné době dvě zajímavé hry, které uvedlo jako čs. premiéry v první polovině této sezóny. Přestože jde o svým původem zcela rozdílná dramata, mají některé společné rysy a v jejich inscenacích se dokonce objevují stejné problémy.

Hru, *Kde bydlíš, holčičko?* napsal již zkušený sovětský dramatik Michail Roščin. Autor se zaměřil na ostrou kritiku rodičů (a světa dospělých vůbec), kteří z různých důvodů nejsou schopni vytvořit dětem tak důležitou citovou zázemí. Na Roščinově hře je vzhledem ke stavu naší současné dramatické tvorby nejpozoruhodnější to, s jakou odvahou a důsledností jde ke kořenům problémů. Autorovi je jasné, že rodinnou výchovu nemůže ani při nejlepší vůli nahradit společnost. VÍ dokonce, že připuštění takového názoru může vést k alibismu a ztrátě pocitu osobní odpovědnosti. Přesto neradí, nemoralizuje a nenabádá. Pouze podává ostrý obraz jednoho negativního faktu, který existuje také u nás, a přitom účinek na diváka je jednoznačně burcující.

Přispívá k tomu i poněkud zvláštní výstavba hry, která do jisté míry potlačuje dramatický děj. Hru tvoří vlastně pásmo scének, v nichž se hrdinka Káta s dětskou důvěřivostí obrací k jednotlivým lidem. Většina výstupů, předvádějících Kátiny představy a tužby, má stejný závěr — končí novou Kátinou deziluzí. Tyto scény mají své pohádkové postavy a snovou atmosféru s modrým osvětlením. Postrádají však hlubší významové zatížení, takže zpočátku jsou pro diváka nesrozumitelné a později působí samoúčelně. Zde je režie Pavla Palouše trochu rozpačitá.

Z herpěckých výkonů zaujme především Michaela Černá citlivým pochopením složité Kátiny duše a Jiří Čapka v roli Gení. Většina představitelů postav ze světa dospělých však nedokázala zahrát více než žánrové figurky, a to je v případě této hry trochu málo.

Hra *Parníkem do manželství a zpět* se od Roščinova dramatu liší hlavně tím, že je dramatickou prvotinou dvojice autorů Jana Czecha a Jana Dvořáka. Ale stejně jako Roščin i tyto dva autoři si zvolili angažované téma ze současnosti, a to dokonce velmi příbuzné Roščinovu. Na odlišném přístupu profesionálních pracovníků seznamovací kanceláře ke klientům autoři demonstrují jak zmechanizovaný přístup v práci s lidmi nejenže nevede ke kýženému cíli, ale opačným směrem až k absurditě.

Hostující režisér Ilja Racek ml. si rovněž ne zcela úspěšně poradil s výstavbou dramatu. Stejně jako v případě Roščinovy hry i toto drama je vlastně pásmem scének a výstupů. Je sestaveno jednak z jednotlivých čísel programu připravěného pracovníky Seznamky, jedze spolu zdánlivě nesouvisejících výstupů mezi pasažéry parníku, kde se seznamovací večírek koná.

Také v této inscenaci většina herců není schopna překonat své vžitě pojetí postav jako žánrových figurek a někdy jdou přímo proti duchu hry. Z tohoto hlediska nejlepší výkony podali Věra Janků v roli naivní dívky Bedřišky, Bohuslav Čvančara jako estrádní komik Eda Klásek a Marie Viková v úloze pořadatelky.

Zdá se, že inscenace her ze současnosti se v ostravském Divadle Petra Bezruče neobejdou bez problémů. Cesta, kterou dramaturgie divadla nastoupila, je však správná. Záleží na inscenátorech, aby se s ní vyrovnali. [s]

Zemědělské noviny,
Praha
29. III. 1944

INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K. rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Mladý svět
Praha

14. XII. 1976

DRAMATICKOU NOVINKU uvedlo v čs. premiéře ostravské Divadlo P. Bezruče. Hra mladých autorů Jana Czecha a Jana Dvořáka — „Parníkem do manželství a zpět“ se obrací především k mladému divákoví; zavádí nás na výletní parník mezi skupinu zájemců o seznámení, jejichž upřímná touha seznámit se a najít citové porozumění naráží na necitlivý přístup představitelů seznamovací kanceláře. Divák se stane svědkem řady komických situací, jakými jsou například: úvodní kontakt s psychozvěstičkou, přinucení k tanci, ukázka správné konverzace, milostná avantura odborného psychologa, předstírané potopení parníku a volba miss. Hru s kolektivem zkušených herců nastudoval Ilja Racek ml. (CHO)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K. rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Svět práce
Praha

1. XII. 1976

KRÁTCE
Z KULTURY

PARNÍKEM DO MANŽELSTVÍ a zpět se jmenuje komedie Jana Czecha a Jana Dvořáka, kterou v československé premiéře uvede 10. prosince ostravské Divadlo Petra Bezruče. Autoři v ní zavedou diváky na palubu výletního parníku mezi účastníky seznamovacího večírku ve chvílích, které by mohly výrazně pozměnit jejich další život. Jenže — překáží jim nejen rozpačitost, ale i přílišná horlivost a indiiskrétnost pořadatelů... Prostřednictvím mnoha směšných situací a komických zvrátů tak nová komedie ze současnosti kritizuje nevhodné formy prostředkování seznámení a fandí mladým lidem a jejich upřímné touze po citovém porozumění.

Když přijdete do Divadla Petra Bezruče na představení komedie Parníkem do manželství a zpět, kterou pro toto divadlo napsali mladí pražští autoři Jan Czech a Jan Dvořák, přečtěte si především v programu slova autorů. Tam se dozvíte, že jejich hra je „kritikou těch forem institucionálního seznamování, které nerespektují člověka v humánním významu toho slova; ovšem kritikou akceptující společenskou prospěšnost korektně vedeného zprostředkovaného seznamování“.

Jestliže se po příchodu do hlediště nesoustředíte k četbě tohoto článku a budete si místo toho třeba prohlížet pěknou scénu Milana Plátka, která na

Kam s tímto parníkem?

otevřeném jevišti slibuje představení vzdušné a lehké, pak ovšem chybíte, neboť hra sama už o záměrech autorů tak přesně nemluví.

Příčin je jistě několik. Především odraz základního rozporu hry se nepodařilo vyjádřit v charakterech postav. Zkarikovaný personál seznamovací kanceláře přivede na výletní parník stejně zkarikovanou společnost, která se pak v celém průběhu hry příliš nepromění. Jestliže vypadá na počátku jako seskupení zcela podivínských individuí, pak v závěru se tento rys pouze potvrdí. Míra nového poznání je minimální, jednání usnující o změnu je směšné a nicotné. A to samozřejmě určuje i syžetovou výstavbu hry: počáteční situace není rozvíjena, je pouze obměňována. Prozradí se některé utajené vztahy, jsou sice překvapující, ale dramaticky málo účinné. Hodnota zobecnění je problematická. A tak hra zůstává řetězcem anekdotických situací, nejčastěji parodistického rázu, a divák nabývá dojmu, že sedí na představení pásma estrádních čísel. Je však třeba poctivě přiznat, že se baví dohře.

Hostující režisér Ilja Racek neměl snadný úkol. Pracoval s tím, co mu divadlo, tentokrát jako nepřilíš štědrý hostitel, nabídl. Jevištní situace přeskupoval podle potřeb textu, herce vedl od směšnosti až k záměrnému ztrapnění, které mohlo mít svůj kritický smysl, kdyby lidé této hry byli hněteni z jiného těsta. Kdyby v jejich typech byl více respektován „člověk v humánním významu toho slova“ (řeceno slovy autorů). Paradoxní je totiž to, že autoři nenacládají s postavami své hry o nic šetrněji, než zmíněné a kritizované institucionální mechanismy.

Kombinacemi karikovaných figurek vznikají pak situace, jejichž humor byl o premiéře se shovívavým přehlížením své hodnoty i míry vděčně přijímán obecenstvem, které tentokrát zaplnilo sál do posledního místa. (E)

Ostravský večerník

12. 1. 1944

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VYŠTRÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 • tel. 22-73-70

VYŠTRÍZEK Z ČASOPISU

NOVÁ SVOBODA
OSTRAVA

20 dno 18. 1. 1977

K premiéře v Divadle Petra Bezruče

Poslední premiérou v Divadle Petra Bezruče v minulém roce byla hra mladých autorů J. Czecha a J. Dvořáka Parníkem do manželství a zpět. Je postavena na jednoduché základní situaci — Seznamka pořádá pro zájemce o nalezení životního partnera výlet parníkem. Nabírá účastníkům několik hodin vyšperkovaných programem, během kterých by se měli seznámit a případně navázat hlubší kontakty. Jistě situace, která nabízí rozvinutí řady motivů komických i vážných, ale i možnost hlubšího psychologického pohledu na problém osamělých lidí (ať již z jakéhokoliv důvodu) byť i prostřednictvím smíchu, protože hra je autory žánrově vymezena jako komedie.

Škoda, že zůstalo jen u nabídky. Autoři se soustředili na vytvoření řady až nonsensových situací, které ale nesjednotili rámcem příběhu s přesně koncipovanými vztahy. Ulpěli na povrchu, okouzlení vtipem, kterému však chyběly moudrost a zobecnění. Jejich humor se blíží typu humoru Svěráka-Smoljaka, chybí mu však ona analytická schopnost, druhý rozměr, který povyšuje gag na životní názor. A k tomu, aby se náš smích úměrně mísil s lid-

ským pochopením (jak to geniálně dokázal Chaplin), chybí postavám opravdové lid-

Parníkem - kam?

ské zázemí, vztah jednoho k druhému a usilování o něj. Smích se tak nebezpečně blíží k posměchu, což je velkou chybou každé komedie. Uklouzne-li na šlehačkovém dortu nastrojená „dáma“, smějeme se srdečně, protože

si náš smích zaslouží. Nasmáli bychom se tak, kdyby se to stalo nešťastné, opuštěné dívce. Jestliže mladá, náivní Carmen Venhodová (M. Cerná), pro kterou Džony Vanas (O. Prajzner) podstoupí riziko převleku, z něhož se vyklube prostý učeň, zažije svou první milostnou zkušenost s podvodným a opíjejícím se dr. Rybou (M. Sova), pak nelze zrovna bovořit o humoru, který očisťuje.

Nelze jistě přehlédnout

dobrý záměr, ale je také nutné se zamyslet nad jeho nedokonalým a rozpačitým uskutečněním.

Režisér a celý soubor nemohli překonat nebezpečí této dané textové tříštky, která měla blíž k rozepsané anak-

dotě, než k divadelní komedii. Přesto se v tomto nerovném zápase podařilo režii vytvořit několik skutečně vtipných situací a někteří herci uplatnili své komediální schopnosti především v přesné fyzické typizaci postav (V. Janků, R. Doleželová, M. Koutný, M. Sova, B. Čvančara), ale to bylo vše.

Znovu opakuji, že příčina rozpaků nad touto inscenací v DPB tkví v nehotovém textu, v jeho povrchnosti, absenci řádu, které rozmělnily i dobrou myšlenku. Každý tvar, i když chce být nekonvenčním, má svá jistá a nepominutelná pravidla. O komedii to platí dvojnásob. Do nového roku lze souboru DPB přát širší výběr a mnoho krásných představení. Že je soubor schopný je vytvořit, jsme se přesvědčili už nejdříve.

ŠARKA KOSKOVÁ

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA

Práho 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 30.55.72

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta Praha

23. XI. 1976

ze dne

Výstřižková služba
Pražské informační služby

Praha 1, Letenská 2

Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

~~Stavenství, přehled, Praha~~

ze dne

14. XII. 1976

MLÁDÍ U „BEZRUČŮ“

Divadlo Petra Bezruče v Ostravě uvede 10. prosince v režii nedávno absolventka DAMU Ilja Racka ml., dramatickou prvotinu dvou mladých autorů Jana Czecha a Jana Dvořáka Parníkem do manželství a zpět. Neobvyklý příběh ze současnosti zavede diváky na palubu výletního parníku, kde organizátoři seznamovací kanceláře bojují po svém „pomoci“ řadě mladých lidí při hledání životních partnerů. Řetěz směšných situací a groteskních zvrátů vyzní však nakonec, i přes neobratnost organizátorů, v upřímné fandění mladým v jejich touze najít pravý citový vztah.

(po)

Parníkem do manželství a zpět, tak nazvali autoři Jan Czech a Jan Dvořák svoji hru, která je komedií ze současnosti. Měla československou premiéru v pátek 10. prosince na scéně Divadla Petra Bezruče v Ostravě.